

Polityka spójności **solidarność** w dobie koronawirusa

Natasza Wolska: Polska obchodziła właśnie 16 rocznicę przystąpienia do Unii Europejskiej a także 30 rocznicę przywrócenia samorządności w Polsce. Czy Pana zdaniem województwo zachodniopomorskie w pełni wykorzystało możliwości oferowane przez europejską politykę spójności?

Christopher Todd: Gdy spojrzymy całościowo na Unię Europejską, to Polacy są obecnie dużo bogatsi, niż gdy w 2004 r. wstępowali do Unii Europejskiej. Liczby mówią same za siebie: Polska od wejścia do UE z PKB nieco ponad 50 proc. unijnej średniej doszła do poziomu 70 proc. Zachodniopomorskie otrzymało od początku członkostwa ponad 35 mld zł unijnego wsparcia, w tym prawie 11 mld zł w ramach dwóch edycji regionalnych programów operacyjnych w latach 2007-2013 i 2014-2020. Dzięki tym środkom zrealizowano ponad 12 tys. projektów.

Co konkretnie udało się dokonać dzięki funduszom unijnym na Pomorzu Zachodnim?

Powstało wiele ważnych inwestycji – nie tylko z punktu widzenia gospodarki regionu - jak budowa terminala LNG w Swinoujściu, modernizacja toru wodnego Swinoujście-Szczecin, poprawa dostępu do portu w Szczecinie, ale przede wszystkim ułatwiających codzienne życie mieszkańcom regionu, takich jak: poszerzenie sieci tramwajowej i zakup nowych tramwajów w Szczecinie, budowa S6 między Szczecinem a Koszalinem, odbudowa odpływu do morza w Kołobrzegu, by chronić mieszkańców przed podtopieniami, sieć tras rowerowych, utworzenie eko-portu w Szczecinie, budowa tunelu pod Świną, modernizacja torów, w tym Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej, nowy budynek Filharmonii, inwestycje w szkoły czy też wyposażenie państwowych i ochotniczych straży pożarnych w całym regionie. Naszym wspólnym sukcesem jest nie tylko budowa nowoczesnej infrastruktury, z jakiej korzystają mieszkańcy, ale także ogromny postęp w jakości działań administracji. Unia Europejska nie tylko finansuje, ale również wymaga. Zarządzanie funduszami europejskimi wymusiło większą odpowiedzialność ze strony samorządów, przykładowo: przejrzystość w wyborze projektów i w zamówieniach publicznych, przeprowadzanie ocen oddziaływania na środowisko z konsultacjami społecznymi i robienie analizy ekonomicznej wspieranych projektów, pokazującej, że dany projekt rzeczywiście przyczyni się do rozwoju regionu – i to wszystko w ściśle określonych ramach czasowych. Z pełną odpowiedzialnością mogę powiedzieć, że Zachodniopomorskie w pełni korzysta z członkostwa w Unii i dobrze wykorzystuje swoją szansę rozwojową.

Koronawirus wstrząsnął światem. Co na czas pandemii oferuje Unia państwom członkowskim i ich obywatelom?

Unia zawiesiła reguły fiskalne i wprowadziła najbardziej elastyczne w historii zasady pomocy państwa, by przedsiębiorstwom można było udzielać dotacji bezpośrednich, gwarancji dla pożyczek czy preferencji podatkowych. Komisja zatwierdziła wielomiliardowe schematy pomocowe często w przeciągu 48 godzin. W obliczu walki z pandemią to właśnie unijna polityka spójności stała się bowiem narzędziem reagowania kryzysowego. UE dała państwom członkowskim pełną elastyczność, w wykorzystaniu środków z polityki spójności.

Jeśli chodzi o pomoc finansową Unii dla Polski na walkę z koronawirusem, o jakich kwotach mówimy?

W przypadku Polski, przedsiębiorstwa dotknięte blokadą otrzymują teraz pomoc na łączną kwotę 62,7 miliardów euro. Poza tym Komisja Europejska zaproponowała środek nadzwyczajny: fundusz odbudowy gospodarek Wspólnoty o wartości 750 miliardów euro, który planujemy na 4 lata.

Jakie są obszary, na które obecne fundusze polityki spójności mogą zostać przekierowane?

Po pierwsze to zakup niezbędnego sprzętu szpitalnego i wszystkiego, co jest bezpośrednio związane z opieką zdrowotną w czasie pandemii; po drugie – pomoc dla pracowników, którzy zagrożeni są czasowym zwolnieniem lub bezrobociem; po trzecie – doraźna pomoc dla przedsiębiorców. Ważne jest, że UE zrezygnowała ze zwykle stawianych warunków na rzecz jak najszybszego uruchomienia pomocy, w związku z czym środki te można obecnie wykorzystywać przy maksymalnie uproszczonych procedurach.

Jak na tle innych europejskich regionów wypada Pomorze Zachodnie?

Zachodniopomorskie było jednym z pierwszych unijnych regionów, które przedstawiły diagnozę potrzeb na czas pandemii. Do tej pory przeznaczyliśmy 50 milionów złotych z budżetu UE na wsparcie placówek medycznych. Ale także 140 milionów złotych na wsparcie MŚP w formie pożyczek płynnościowych, grantów i dopłat na utrzymanie miejsc pracy. Bardzo doceniamy fakt, że od razu po wybuchu pandemii zachodniopomorski samorząd pomyślał o osobach starszych i zależnych, i w tym celu poszerzył zakres projektu „Dobre wsparcie”, który ułatwił zdalne zarządzanie usługami opiekuńczymi i pracą sztabów kryzysowych, kierowanie instytucjami pomocy społecznej, pracownikami służb

Christopher Todd
jest Dyrektorem
Wydziału ds. Polski
w Dyrekcji Generalnej
ds. Polityki Regionalnej
i Miejskiej Komisji
Europejskiej

Fot. Archiwum KE

medycznych i wolontariuszami. Inny ważny projekt to „Odpowiedzialny społecznie Proto_Lab”, gdzie rozwijane będą nowatorskie rozwiązania wypracowane przez zachodniopomorskich naukowców we współpracy z praktykami, co połączy innowacyjne pomysły uczeni z potrzebami służb medycznych w walce z koronawirusem.

W wielu przypadkach opinia publiczna nie wie, że leki, maski, środki dezynfekujące, respiratory, karetki lub nawet wynagrodzenia pracowników są wspierane przez Unię Europejską.

Faktycznie to bardzo rozczarowujące. Polityka spójności odgrywa ważną rolę w budowaniu europejskiej tożsamości i jest najbardziej namacalnym wyrazem europejskiej solidarności. W ostatnich latach Komisja Europejska odnotowała wzrost rozprzestrzeniania się dezinformacji, które stanowią zagrożenie dla procesów demokratycznych i dla dóbr publicznych, takich jak zdrowie obywateli Unii, środowisko czy bezpieczeństwo. Tym samym dezinformacja stała się wyzwaniem, któremu należy sprostać. Realizacji unijnych projektów towarzyszyć powinno stałe podnoszenie świadomości społecznej, która jest kluczem do walki z dezinformacją. Dlatego też wraz z wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację działań z funduszy unijnych: z władzami krajowymi, regionalnymi, lokalnymi i pojedynczymi beneficjentami, musimy dostarczać obywatelom rzetelnych informacji o celach i rezultatach unijnych inwestycji.

Jaki będzie związek między funduszem odbudowy a wieloletnim budżetem UE na lata 2021–2027? Dla Polski ważne, żeby pieniądze na walkę ze skutkami pandemii były dodatkiem. Czyli żeby to, co już obiecano we wcześniejszym projekcie wieloletniego budżetu na tradycyjne cele polityki spójności, zostało zachowane. Czy tak się stanie?

Już dziś, 17 lipca w Brukseli, rozpoczyna się budżetowy szczyt Unii Europejskiej. Dyskutowany będzie 7 letni budżet UE na lata 2021-2027 a także środek nadzwyczajny planowany na 4 lata: Next Generation EU o wartości 750 miliardów euro. Pieniądze z tego funduszu odbudowy udostępniane będą jako kredyty lub jako bezzwrotne granty, a kryteria podziału między państwa członkowskie będą adekwatne do skutków kryzysu i pandemii, czyli przykładowo im większy spadek PKB lub wzrost bezrobocia, tym większa pomoc UE. Każde państwo członkowskie będzie mogło korzystać z tych dodatkowych funduszy, pokazując swój program odbudowy, który powinien nie tylko przewidywać ratowanie gospodarki, ale także perspektywę zmian gospodarki: poruszać kwestie innowacyjności, unijnej agendy cyfrowej i elementy „Europejskiego Zielonego Ładu”.

Jakie wyzwania stoją przed polskimi samorządowcami w najbliższych latach?

Pandemia koronawirusa to nie jedyne wyzwanie, z którym w najbliższych latach przyjdzie się mierzyć UE. Także Polska nadgoniła już „cywilizacyjnie” państwa rozwinięte i kończą się oczywiste, „proste” projekty infrastrukturalne. Teraz od polskich władz samorządowych i rządowych będziemy oczekiwali, aby myśleli niestandardowo; by reagując na pandemię nie wracać do starych schematów, lecz odbudowywać Unię bardziej ekologiczną, bardziej innowacyjną. Przyszłe inwestycje w ramach polityki spójności, w ramach budżetu 2021-2027 oraz w ramach instrumentu Next Generation EU w Polsce, powinny mieć na celu „uodpornienie” naszego społeczeństwa i naszej planety dzięki m.in. inwestycjom w energię ze źródeł odnawialnych, wspieranie produkcji czystych samochodów, zwiększenie efektywności energetycznej naszych domów i tzw. gospodarkę o obiegu zamkniętym, czyli dążenie do ponownego wykorzystania wytwarzanych produktów.

Rozmawiała Natasza Wolska,
Biuro Promocji UMWZP

Fundusze europejskie dofinansowały także budowę Centrum Dialogu Przełomy w Szczecinie

Fot. Infoman

Projekt finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020